

AFFEKTTEORI

Tomkins 1911-1991
(Havnesköld, 2000)

GRUNDAFFEKTER

- Biologiska reaktioner på yttre och inre stimuli
- Omedvetna reaktioner
- Nio biologiskt ankrade grundaffekter
- Motor i allt handlande
- Visar sig i ansiktsuttryck: svagt....starkt

GRUNDAFFEKTER

■ Förvåning	- neutral
■ Intresse...iver	- positiv
■ Välbehag...glädje, jubel	- positiv
■ Vrede ...raseri	- negativ - obehag
■ Rädsla...skräck	- neg.
■ Ledsnad...förtvivlan	- neg.
■ Avsmak	- neg.
■ Avsky	- neg.
■ Skam...förödmjukelse	- neg.

SKAMKOMPASS

- Tillbakadragande
- Attack mot andra -
- Attack mot sig själv
- Undvikande

BLANDADFFEKTER

- SKULD – rädsla, skam
- SVARTSJUKA – rädsla, ilska

AFFEKT, KÄNSLA, EMOTION

- AFFEKT: fysisk reaktion
- KÄNSLA: Medvetenhet om och tolkning av affekten
- EMOTION: Minnen av sammansatta känslor och tankar om upplevelser

SKAMAFFEKT (Nathansson) Skammens fysiska reaktioner

- Sänkt blick
- Bortvänt huvud
- Obehag - rodnad, svaghet i benen
- Blockering av minnen och tankar

Skammens funktion

- Reglera mellanmännsliga samspel
- Stopp – markering av gränser/ farligheter
- Brott i dialogen
- Avbrott i ömsesidigheten

Sociala aspekter på skam

- känslan av ensamhet, maktlöshet
- att vara utstött, ovärdig, "låg", blockerad
- förlorat sin självkänsla och självrespekt
"kommit på skam", "på nåder"
- kan uppstå även av orimliga krav
- sträng, dömande jagideal / överjag

Pedagogiskt bemötande

- LIKA VÄRDE - DIALOG: erbjuda kontakt, ömsesidighet, respekt, egenvärde
- EMPATISKT BEMÖTANDE: känslomässig värme och närvaro i relationer
- KÄNSLAN AV SJÄLV: känslomedvetenhet, urskilja egna känslor och behov från andras, uttrycksmöjligheter i samspelsdomäner
- GRUNDATTITYD: tillit, hoppfullhet – fokus på hopp om möjligheter, likvärdiga, goda relationer